

Szám: 50-480/4-1977.

Sorszám: 20
Melléklet: 1 db

*Nylosz-be
Crisma dia
1 ad - uah*

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 23. §-ára
figyelemmel

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

4/1977.számú

K Ö R L E V E L E

a kulturális értékű tárgyak társadalmi tulajdonvédel-
mének helyzetéről és ezzel kapcsolatos feladatokról

Budapest, 1977. november hó 4-én

A kulturális értékek, műkincsek kezelése, forgalmazása jog-
szabályilag megfelelően rendezett, problémák vannak azonban
a tényleges vagyonbiztonság - tárolás, őrzés stb.- területén.
Különösen veszélyeztetettek az Állami Egyházügyi Hivatal ke-
zelésében lévő műkincsek.

A témával összefüggő értékelő jelentést csatoltan megküldöm,
melyet tegyenek oktatás tárgyává. A megyében mérjék fel e te-
rület bűnügyi fertőzöttségét; határozzák meg a konkrét rend-
őri feladatokat, a szükséges intézkedések végrehajtására in-
tézkedjenek!

A tapasztalatokról 1978.október 1-ig jelentést kell felter-
jeszteni.

Ladvánszky Károly s.k.,
r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes

A kiadvány hitelélül:

Pálmai Imréné r.zlé.
/Pálmai Imréné r.zlé./
ügykez.csop.vez.

Készült: 35 pl.

Felterjesztve: Miniszter elvtársnak,
Államtitkár elvtársnak

Kapja: valamennyi megyei/budapesti/
rendőrfőkapitány

NÓGRÁD-MECSELYI RENDŐRSÉG	
SZIGORÚAN TITKOS	
Matr. sz.: 0188	Dátum: 1977 NOV 18
Ugyintéző: Tócsa	Lapok szá.: Cs

TT. 00.
Tulajdonos!
77. 11. 18.
Almonis r. eads.

Melléklet: a 4/1977.sz.körlevélhez

J E L E N T É S

Budapest, 1977. október 26-án

Tárgy: Jelentés a kulturális értékű tárgyak társadalmi tulajdonvédelmi helyzetéről, múzeumok biztonságos őrzésének, nemzeti kincseink jogellenes külföldre vitelével összefüggően elkövetett bűncselekmények tapasztalatairól.

Hazánk idegenforgalmának fokozatos növekedésével összefüggésben gyakoriabbakká váltak a múzeális értékekkel, műkincsekkel kapcsolatos bűncselekmények. Emelkedett az állami és egyházi tulajdonban lévő múzeális jellegű tárgyak, berendezések lopása, egyéb jogellenes úton való megszerzése, rongálása, illetőleg külföldre való csempészetének kísérlete.

Gyakori az épületeket, utcákat, tereket díszítő műalkotások rongálása is.

A múzeumokban, kép- és könyvtárakban vagy más kulturális intézményekben kiállított, raktározott, őrzött értékek biztonságának korábbi helyzete, állagvédelme és más módon való óvása indokolta a fokozottabb védelemre teendő intézkedéseket. E kérdéshez tartozik a műértékek legális és illegális külföldre vitelének a konkrétabb, egyértelműbb szabályozása, a kereskedelmi forgalomban /árveréseken/ tapasztalható nem kívánatos jelenségek megszüntetése, a differenciált, határozott intézkedések végrehajtása.

I.

Az MSZMP KB Agit.prop.Bizottsága 1975 januári ülésén a Kulturális Minisztérium /KM/ előterjesztése alapján megtárgyalta a kulturális javak /értékek/ őrzése, értékesítése, jogellenes

külföldre vitelével kapcsolatos tapasztalatokat. A KM előterjesztés főbb megállapításairól, az ülésen hozott állásfoglalásról jegyzőkönyv készült, melynek kivonatát az illetékes állami szervek - a Belügyminisztérium is - megkapták.

Megállapítottuk, hogy a tanácskozáson elfogadott - általában a műértékek forgalmazásával, külföldre vitelével kapcsolatos, szigorított szabályozások végrehajtására a szükséges intézkedéseket az illetékes szervek megtették. Ennek eredményeként a nemzeti értéket képező kulturális javak fokozottabb védelmét szolgáló intézkedések, rendeletek, utasítások léptek azóta hatályba és épültek be az engedélyezés, forgalmazás mechanizmusába.

A Belügyminisztérium rendőri -bűnügyi - szervei a múzeumi tárgyak fokozottabb védelme /őrzés, kezelés, biztonsági berendezések felszerelése, kiállítások, az értékek szállításának biztosítása stb./ területén évek óta együttműködnek kulturális intézmények vezetőivel. /Múzeumok, képtárak, könyvtárak igazgatóival, tanácsok művelődési osztályaival./ Évente több esetben ismétlődően a múzeumok és más intézmények vagyonvédelmi őrzésével, biztonsági berendezések felszerelésének elősegítésével, tapasztalatok, hiányosságok közlésével szerveink minden területen segítik a kulturális javak fokozottabb vagyonvédelmét, a bűncselekmények megelőzését.

Folyamatosan kapcsolatot tartunk a Kulturális Minisztériummal. Részből ennek eredményeként a KM Múzeumi Főosztály a múzeumi tárgyak fokozottabb védelme területén az utóbbi időben jelentős eredményeket ért el. Javasatainkra, vagy egyetértésünkkel kiadott KM rendelkezések a bűncselekmények megelőzését szolgálják. Pl.:

1. előterjesztést készítettek a már fentebb említett MSZMP KB elé a múzeumi tárgyak fokozottabb védelmével kapcsolatos kérdésekről. Főként a művészeti értékek forgalmazása, külföldre vitele, devizahatósági engedélyezése stb. újbóli szabályozását, szigorítását javasolták.

2. A KM megszervezte a kiemelkedően fontos múzeumokban a polgári fegyveres őrseget /jól működő apparátus/, emelték a teremőrök létszámát, javították a biztonsági feladatokat ellátók bérezési színvonalát.
3. Miniszteri rendelkezéssel létrehozták a Múzeumi Restauratori Központot. E szervezet feladatkörébe tartozik a múzeumi tárgyak nyilvántartása, állagvédelme, a restaurátorok képzése, az állandó és ideiglenes kiállítások szervezése, műleírások és fényképvelvételek készítése, tárolása, körözéshez szükséges adatoknak a rendőrhatalóság rendelkezésre bocsátása.
4. Korszerű jelző- riasztó berendezésekkel szerelték fel a kiemelkedően fontos múzeumokat és más kulturális intézményeket. E berendezések behatolás elleni, tűz, füst és egyedi érintésvédelmi jelzőkkel vannak felszerelve. A KM határozatot hozott minden jelentősebb múzeum biztonsági berendezéssel való felszerelésére, ami folyamatban van. A határozat értelmében meg kell építeni a Magyar Nemzeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum pánccéltermeit is.
5. Az egyik legfontosabb: a Kulturális Minisztérium 3/1977. /III.29./ számú rendelkezése, mely szabályozza a kulturális javak külföldre vitelének módját, az engedélyezési eljárásokat, a ma élő képzőművészeti alkotók külföldi kiállításának rendjét és a külföldön kiállított alkotások értékesítésének lehetőségeit. A rendelkezés az árszakértői tevékenység kérdésében is irányt mutat. /Foglalkozik a rendelkezés a belföldi kereskedelembe adásvétel tárgyát képező régiségek, műértékek forgalmazásának szabályaival, a kijelölt üzletekben konvertibilis valutáért vásárolt értékek külföldre viteléhez szükséges devizahatósági engedélyek beszerzésének módjával stb./
6. A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság 1975-ben vizsgálta a kulturális javak őrzése, tárolása, forgalmazása helyzetét.

Jelentésük az általunk is ismert problémákat tartalmazta. Megállapításaikkal, javaslataikkal az illetékes állami szervek egyetértettek. Így került sor pl. a használtcikk kereskedők /őszeresek/ részére a múzeális jellegű tárgyak adásvételének megtiltására.

7. A Magyar Nemzeti Bank Devizaengedélyezési Főosztálya javaslatainkra, felülvizsgálta az IKKA- kisexport devizahatósági engedélyezésének eddigi rendszerét. A szigorítás irányában ható módosításokkal 1975. június 1-től új devizahatósági engedélyezési eljárást léptetett életbe. /Minden kivitelre kerülő régiség, múzeális érték, konvertibilis valutáért vásárolt műkincs engedélyezését szigorította./

II.

A Belügyminisztérium tevékenysége - az állami, egyházi és társadalmi szervezeteknek nyújtott segítségén túl - az alábbiakban foglalható össze:

1. Budapesten található a múzeumok, képtárak, könyvtárak és más kulturális intézmények többsége. Ez indokolta, hogy a Budapesti Rendőrfőkapitányság vezetőjének bűnügyi helyettese 1974. november 29-én megjelent III-015/27-1974. számú utasítása a kerületi rendőrkapitányságok felé konkrét feladatokat határozzon meg a fővárosban található műtárgyak, kulturális értékek fokozottabb védelmével kapcsolatban. Ennek alapján Budapesten a múzeális értékek védelmével kapcsolatos helyzet jelentősen javult és sok vonatkozásban megoldottnak tekinthető.
2. Megtörtént az eltűnt, elloptott műkincsek, múzeumi tárgyak, más kulturális jellegű értékek nyilvántartásba vétele, műleírása, fényképfelvételek készítése stb. Az állami intézményekben is - a KM 31.356/1975.sz. utasítása alapján - e jelentős munka befejezéshez közeledik.

3. Az előzőekkel párhuzamosan került kiadásra a BM II/I. csoportfőnök és a BM Nyilvántartó Központ vezetőjének 1975. november 1-én megjelent 82-9-26/1975. számú közös utasítása. Ez a múzeumok és más állami kulturális intézményeknél folyamatban lévő anyagok nyilvántartásba vétele, a kiállított tárgyak vagyonvédelmi biztonsága stb. tekintetében konkrét feladatokat határoz meg szerveinknek. Elsősorban a különleges védettséget igénylő, pótolhatatlan műkincseket tároló, állandó és ideiglenesen kiállító intézmények rendőrségi ellenőrzését határozza meg. A BM Nyilvántartó Központ 2.osztály vezetőjének intézkedése alapján kidolgozás alatt van /rövidesen megjelenik/ az eltűnt, elloptott műértékek, festmények, szobrok, más műkincsek katalógusa, amelyet minden rendőri szerv megkap.

III.

A kulturális javak /értékek, emlékek, múzeumi tárgyak stb./ társadalmi tulajdonvédelmi szempontból való vizsgálata során az alábbi főbb hiányosságokkal, bűncselekmények elkövetését elősegítő okokkal, körülményekkel és elkövetési módszerekkel találkoztunk.

1. Az érvényes jogszabályok, a Kulturális Minisztérium által kiadott rendelkezések megfelelően védik az állami kezelésben lévő kulturális értékeinket. E téren állandó jellegű feladat az intézkedések, szabályok, rendelkezések betartásának ellenőrzése, elsősorban a minisztérium és a területileg illetékes tanácsok művelődési osztályai részéről.
2. Nem tekinthető megoldottnak az egyházi tulajdonban, kezelésben lévő - de mégis nemzeti vagyont, értéket képező - műkincsek vagyonbiztonsági helyzete. Az elmúlt években legtöbb bűncselekményt - mint a jelentéshez csatolt példatár is bizonyítja - az egyházak sérelmére követték el. /Templomok fosztogatása, rongálása, berendezési és használati tárgyainak eltulajdonítása stb./

A különböző felekezeti egyházak a KM felhívását, ajánlását nem teszik magukévá /értéktárgyaik kezelése, őrzése, vagyonvédelme, nyilvántartásba vétele, fényképezése stb./ 1970-ben az Állami Egyházügyi Hivatal illetékeseivel folytatott tárgyalásaink során ígéretet kaptunk a biztonság fokozására, ennek ellenére - az egyes megyei rendőrfőkapitányságoktól kapott információk szerint - elzárkózás tapasztalható e kérdések tekintetében.

3. A rendőrség szerveinek állandó feladatát képezi a magánkereskedelemben előforduló régiségekkel való üzérkedés, műértékek adásvételével kapcsolatos bűncselekmények megelőzése, felderítése. /A használcikk kereskedők a tilalom ellenére is nagyban foglalkoznak hagyatékok felvásárlásával, festmények, műkincsek adásvételével./
4. Áttekinthetetlen a magángyűjtők tulajdonában, kezelésében, birtokában lévő műértékek tulajdonvédelmi helyzete. Fő probléma a védetté nyilvánított értékek nyilvántartásba vétele, ellenőrzése.
5. A múzeális értéket képező tárgyak, festmények, antikváriák, szobrok, numizmatikai értékek stb. legális értékesítésének egyik módszere /védett értékek tekintetében is/ a Bizományi Áruház Vállalat által időközönként meghirdetett árveréseken /aukciókon/ történő adásvétel. Ezeken gyakran találkozunk bűncselekmények elkövetésével is, mivel az árverésen részt vevő külföldiek saját maguk, vagy megbízott magyar állampolgárok útján megvásárolják az előre számításba vett értékeket, és devizahatósági engedély nélkül megkísérlik az országból kivinni.
6. A kulturális értékek vagyonvédelmével kapcsolatos adatok vizsgálata során megállapítottuk, hogy rendőri szerveink csak általánosan feladatnak tekintik a múzeális értékek védelmét. Konkrét, tervszerű, megelőző, felderítő tevékenységet a Budapesti Rendőrfőkapitányság II/I-2.Osztálya folytat.

/A példatárban szereplő ügyek jelentős része a Budapesti Rendőrfőkapitányság felderítő munkájának eredménye./

7. Az eltűnt, ellopott műértékek körözésének feladata a megyei /budapesti/ II/I-1. osztályok hatáskörébe tartozik. Az érvényes körözés alatt álló műkincsek száma igen kevés és általában egyházi tulajdont képeznek. Ezekben a kérdésekben az őrveink munkájának eredményesebbé, tervszerűbbé tétele elsősorban a megyei rendőrfőkapitányságok feladatát képezi.

IV.

Összefoglalva: a nemzeti kincseink biztonsági helyzete, védettsége, jogszabályok és más rendelkezések által megfelelően biztosított. Állami tulajdonban, kezelésben lévő értékek tekintetében jelentős bűncselekmény évek óta nem fordult elő. Az értékeink nagyfokú veszélyeztetettsége azonban indokolja, hogy e területet továbbra is kiemelten kezeljük.

Ennek érdekében javasoljuk:

1. az eddiginél határozottabb intézkedést tegyenek az Állami Egyházügyi Hivatal felé, az egyházak kezelésében lévő műkincsek, értékek vagyonbiztonságának a fokozására /Kíváncsú lenne az egyházi értékek nyilvántartásba vétele, a kiállított tárgyakról fényképfelvételek és műleírások készítése, templomok és más egyházi intézmények biztonságának fokozása./;
2. megállapításainkról, tapasztalatainkról tájékoztatni a Kulturális Minisztériumot, a további közös feladatok meghatározása érdekében;
3. felhívni a rendőri szervek figyelmét a kulturális intézmények vagyonbiztonsági helyzetének az általuk őrzött, kiállított stb. értékek védelmének fokozottabb vizsgálatára.

P É L D A T Á R

a múzeális értékek társadalmi tulajdonvédelmi helyzetéről
készített értékelő jelentéshez

-A hegyeshalmi közúti FEP-en 1976. január 3-án 18.45 órakor gépkocsival kilépésre jelentkező /:DER KANT HENDRIKUS JOHANNES JOSEPHUS 25 éves, elektró-technikus, holland állampolgár :/ csomagjaiban az 1975. december 21-én a Pannonthalmi Szent Benedek Rendház cérelmére elkövetett betöréses lopásból származó értékes műtárgyakat találtak és lefoglalták.

Az ügyből kifolyólag a Győr-Sopron megyei Rendőrfőkapitányság eljárást indított VARPALOTAI FERENC CSABA, 32 éves, asztalos, büntetett, KOVÁCS SÁNDOR 19 éves, úszómester és BATAR GÁBOR 19 éves, pályamunkás, tatai lakosok ellen, mert alaposan gyanúsíthatók azzal, hogy 1975. december 20-án 16 óra és 21-én 07,30 óra közötti időben behatoltak a Pannonthalmi Apátság műtárgy raktárába és onnan különböző - köztük több védett - műtárgyat elloptak.

Anyagi kár kb. 250.000 forint.
Nevezetteket őrizetbe vették.

-1976. február 4-én a Gyulai Rendőrkapitányság nyomozást rendelt el ISMERETLEN TETTES /tettesek/ ellen, aki február 2-ára virradó éjjel a dobozi római katolikus templom ablakát kifeszítette és a templomból különböző kegytárgyakat kb. 100.000 forint értékben elloptott.

-1976. május 25-én a Zalaegerszegi kerület szentgotthárdi FEP rábafüzesi átkelőhelyén 23-án 13 órakor gépkocsival kilépésre jelentkező PAPPERNING HELMUT 40 éves, építőmester és PHILIPPE PIERRE 29 éves, osztrák állampolgár, salzburgi lakosoknál 70.000 forint értékű olajfestményeket találtak.

Lakhelyelhagyási tilalmat rendeltek el.

-1976. szeptember 23-án a ferihegyi FEP-en 22-én kilépésre jelentkező ARNSTEIN HERMAN 55 éves, képviselő, belga állampolgár, antwerpeni lakosnál 24 db különböző múzeális értékű tárgyat - szelencék, pipák, botok, ikon, szenteltvíztartó és egyéb használati tárgyak - találtak. Kiviteli engedélye nem volt.

A tárgyakat lefoglalták, értéküket szakértő bevonásával állapították meg. Ügyében a BRFK. intézkedett.

-A BRFK.Vizsgálati Osztálya eljárást indított KREBS MARTIN 40 éves, régiség kereskedő, osztrák állampolgár , KREBS ALFRED 35 éves, régiség kereskedő, osztrák állampolgár és BENE ZSUZSANNA 49 éves, büntetlen, pártunkivüli, múzeológus, budapesti lakos ellen devizagazdálkodást sértő és más bűncselekmények elkövetésének alapos gyanuja miatt. Megállapították, hogy KREBS MARTIN és testvére 1976. októberében a Hegyeshalmi határállomásnál 5.000 forint értékű bútorokra szóló kiviteli engedély felhasználásával 50.000 forint értékben antik bútorokat akartak az országból kivinni. Nevezettek 1976-ban 28 alkalommal jártak Magyarországon régiségek felvásárlása és kivitele céljából. Bene Zsuzsanna a bűncselekmény elkövetését elősegítette oly módon, hogy az Iparművészeti Múzeum kiviteli ellenőrző bélyegzőjével ellátott olyan bútorokat is, melyekre kiviteli engedély nem volt.

-A Budapesti Rendőrfőkapitányság a hegyeshalmi Vámhivatal feljelentése alapján nyomozást rendelt el és lakhelyelhagyási tilalom alá helyezte EDITH DECLEVA 56 éves, régiségkereskedő foglalkozásu, osztrák állampolgárt. Edith Declevavásárlási céllal jött a budapesti képekaukcióra, ahol december 14-én két kisméretű olajfestményt /E Ginzl: "Kalapácsos fiu", XIX. sz. 70-es évből, 13.000 Ft és Haschk: "Erdő belső szarvassal" XIX. sz. 80-as évből, 26.000 Ft/ leütési áron, összesen 39.000 Ft-ért megvásárolt. Nevezett a használtcikk piacon 1 db porcelán Holibonboniert /XVIII.sz. védett/ is vásárolt 10.000 Ft-ért.

Edith Decleva december 16-án jelentkezett kilépésre a hegyeshalmi közúti határátkelőhelyen a személygépkocsijával. A vámvizsgálat során úgy nyilatkozott, hogy nincs elvámolni valója.

A személygépkocsi átvizsgálásakor a festményeket és a bonboniert megtalálták, lefoglalták. A lefoglalt értékek kivitelére - festmények - devizahatósági engedélye nem volt.

- Budapesti Rendőrfőkapitányság a hegyeshalmi Vámhivatal feljelentése alapján nyomozást rendelt el és lakhelyelhagyási tilalom alá helyezte MARGARETA ZIEGLER 64 éves, háztartásbeli, NSZK állampolgárt.

Nevezett 1976. december 12-én vásárlási céllal jött Magyar-

országára. Részt vett a Budapesten december 14-én megtartott képaución, ahol megvételre kiválasztotta az "Árkásziai jelenet" c. ismeretlen festő által 1840-ben készített kisméretű olajfestményt. A festmény védett, leütési ára 13.000 forint volt. A kép megvételével és megőrzésével Csillik Béla budapesti lakost bizta meg.

MARGERETE ZIEGLER december 15-én jelentkezett kilépésre a hegyeshalmi közúti határátkelőhelyen. A vámvizsgálat során mintegy 30.000 forint értékű étkészletet és műtárgyakat foglaltak le, amelyeket a külföldi állampolgár engedély nélkül akart az országból kivinni. A vizsgálat folyik.

-1977. január 5-én a BRFK. nyomozást rendelt el ISMERETLEN TETTES ellen, aki 1977. január 2-án 07,30 h és 3-án 11.15 óra közötti időben az ablakot betörte és behatolt a XIII.ker. Margit sziget Szent Mihály kápolnába és a kegytárgyakból 5 db.brilliáns követ, kb. 25.000 forint értékben ellopott, valamint a kegytárgyakat kb. 26.000 forint értékben megrongálta.

-1977. május 27-én a BRFK. eljárást indított LEO GOTT - FRIED 54 éves 'igynök, Magyarországon turistaként tartózkodó, osztrák állampolgár, bécsi lakos és Dr.LIPTAY WAGNER GYULA 71 éves, nyugdíjas, budapesti lakos ellen az alábbiak miatt:

LEO GOTTFRIED beutazását követően Dr. LIPTAY-nál szállt meg, akitől pénzt kért kölcsön. A pénzből a BAV képaucióján 3 db festményt vásárolt, amiből 2 darabot, 80.000 forint értékben május 25-én az országból megkísérelt kicsempészni. A festményeket a vámhatóság lefoglalta.